

Становище
от проф. Светозар Бенчев
относно хабилитационен труд
на Цвета Стефанова Явашева – Иванова

На обявен в Държавен вестник бр. 33 от 29.04.2022 г. конкурс за доцент по „Текстилни техники и технологии“ на катедра „Текстилизкуство и дизайн“ се е явила единствен кандидат преподавател – доктор Цвета Стефанова Явашева – Иванова. Представената документация отговаря на държавните стандарти и е в съответния обем. Цвета Явашева е дългогодишен преподавател в специалност „Текстил“ на НХА. Тя започва своята преподавателска дейност през 2002 г. като хоноруван преподавател във ВСУ „Черноризец Храбър“ – Варна. През 2009 г. печели конкурс за преподавател в НХА по дисциплината „Текстилни техники и технологии“ в катедра „Текстил“.

Творческата биография показва висока професионална активност, участия в множество престижни групови изложби в страната и чужбина. Цвета Явашева е провела над 11 уъркшопове. Тя е автор на значителен брой лекции и презентации, както и на публикации в редица издания.

През 2021 г. Явашева открива две самостоятелни изложби: „Авопортрет“ – изложбено пространство „Culture Bench” - София и „Текстилни структури“ – галерия-книжарница „София Прес“ – София, като част от тези работи са основата на хабилитационния труд.

В своя хабилитационен труд озаглавен „От традиция към иновация-употребата на нетрадиционните материали в традиционните текстилни техники“, Явашева много обосновано и категорично

заявява своето творческо кредо. Тя се вдъхновява от творци, като Магдалена Абаканович, Марин Върбанов, Леонор Тауней, Ева Хесе и Мачико Агано и Чика Оги. Тези автори разчупват традиционната представа за текстила, използвайки материали нехарактерни до този момент и внасящи съвсем различна концепция и визия.

Базирайки се, както на богатата си информираност за техники, технология и история на текстила, така и на познаването на съвременните материали, Цвета Явашева оформя своя творчески подход в посока на концептуалното въздействие на нишката, сплитането и тъканта. Това не са утилитарни тъкани, това са нови структури, които носят най-важните характеристики на текстила, но се превръщат в едни съвременни релефи и пространствени обекти.

Цвета Явашева представя пред нас няколко цикъла, които развива през годините и които показват различни посоки в естетическите ѝ търсения.

Цикъл „Текстилни структури“ варира от произведения в цвят до синтетичната изчистеност на бели релефи. Интересно е да се проследи неговото развитие в годините и постепенното изчистване от конкретиката и асоциацията с етно тъкани до внушението за чисто пластично лишено от допълнителни наративи произведения.

„Текстилни структури в цвят“, както и в „Текстилни структури“ са два от циклите, в които Цвета Явашева демонстрира иновативност, вкус и мярка, създавайки творби с монументално звучене, които имат ефекта на огромни по размер екстериорни и интериорни пластички. В „Текстилни структури“ са включени произведения изградени на принципа „бяло в бяло“, при които нишката, сплитането и релефът създават въздействащи и необичайни пространствени ефекти, преминаващи от двуизмерни към триизмерни съчетавайки богатство от текстури. Тези обекти подсилват своето въздействие когато към тях има подходящо

насочен светлинен източник, който извайва допълнително силата на разнообразните структури.

Явашева владее законите на композицията, умело съчетавайки силно пластични елементи с „празни пространства“, които взаимно се подсилват. В друга част от „Текстилни структури“ намесата на цвета съчетана с пластичните постижения на белите обекти още повече засилва въздействието на произведенията. Релефът присъства, но вече не е така четлив, защото цвета също се бори за вниманието на зрителя. Авторската интерпретация дава възможност двата компонента да се съчетаят в обща хроматична релефна повърхност с отделни акценти, създавайки усещане за стенен килим с определено пространствено въздействие.

Използвайки своите познания за историята на текстилното изкуство, които интерпретира по съвременен начин създавайки нов прочит, Явашева представя творбите от цикъла „Хартиен пачуърк“. Нетрадиционно композиране на пачуъркови елементи, отново създаващи изключително богати структурни ефекти, този път не на базата на релефа, а на ситопечатните техники.

„Плетива в бяло“ – един цикъл с много фино излъчване, съчетал светлина, релеф и обекти със знакови форми. Отново откриваме съчетание между твърдо и меко, между относително гладка повърхност и обем, между ясно различими детайли и недоизказаност. От тези работи струи поезия и елегантно авторско присъствие.

Цикъл „Оцките“ – много успешен пространствен проект обединяващ цвят, структура, обем и оптически ефекти. Изложените творби макар и малки по размер, създават усещане за голямоформатни обекти, което още повече би засилило заложената в тях концепция.

Ситопечатните техники в „Автопортрет“ са много успешен експеримент, при който силно въздействие има както основата върху, която се печата, така и вариациите в цвета и ситопечатните структури. Явашева показва варианти, които на практика са безкрайни като възможности. Тя подбира няколко от най-знаковите примери за своя хабилитационен труд.

Не по-малко важно от творческите постижения в хабилитационния труд е и умението на Цвета Явашева да комуникира със студентите, да бъде един от любимите преподаватели в катедра „Текстил“, който със своята компетентност успява да мотивира поколения студенти в тази специалност.

Базирайки се на горепосочените мои впечатления предлагам на уважаемото жури да присъди на Цвета Явашева-Иванова академичната длъжност доцент в професионално направление 8.2. Изобразително изкуство(„Текстилни техники и технологии“) на катедра „Текстил – изкуство и дизайн“ НХА.

С уважение: проф. Светозар Бенчев